

GEMEENTERAAD

STAD MECHELEN

SCHRIFTELIJK ANTWOORD OP MONDELINGE VRAAG 9

Gemeenteraad van 28 januari 2019

Indiener : Wim Soons

Onderwerp vraag: Beleid m.b.t. openbaarheid van bestuur

Coördinator: Bestuursondersteuning

Bevoegd collegelid (leden): Burgemeester

Antwoord college

Om een duidelijk antwoord te formuleren op deze vraag, is het belangrijk om onderscheid te maken tussen actieve openbaarheid en passieve openbaarheid.

Met actieve openbaarheid worden alle maatregelen bedoeld waarmee het bestuur actief transparantie biedt in de werking door informatie te verspreiden naar de burger, via de stedelijke website of via andere kanalen. Wanneer een burger een aanvraag indient om een bepaald document te mogen krijgen of te mogen inzien, dan spreekt men van passieve openbaarheid.

Het Mechels stadsbestuur investeert al jaren in **actieve openbaarheid**.

Een hele afdeling, de afdeling Marketing en Communicatie, is hier zeer actief in. Dat dit loont, blijkt uit gegevens van de stadsmonitor.

De tevredenheid van de Mechelse burger over verspreiding van informatie gaat in stijgende lijn en Mechelen doet het in vergelijking met andere centrumsteden niet slecht.

In het verspreiden van informatie over beslissingen bevindt Mechelen zich zelfs in de top 5. Enkele voorbeelden:

- Sedert het begin van de vorige legislatuur (januari 2013) staan agenda met overzicht van toegevoegde punten, vragen en actualiteitsdebat en een beslissingslijst van de gemeenteraad op de stedelijke website;
- Sedert het begin van de vorige legislatuur (januari 2013) staan agenda mét verslag en eventuele bijlagen van de commissievergaderingen op de stedelijke website;

- Sedert het begin van de vorige legislatuur vindt de burger op de stedelijke website een overzicht van de schriftelijke vragen gesteld door gemeenteraadsleden buiten de gemeenteraad en de gegeven antwoorden door het college;
- Sedert september 2016 vindt de burger op de stedelijke website de publicatie van uittreksels uit het notulenboek van alle agendapunten van de gemeenteraad (openbare zitting);
- Sedert begin vorig jaar kunnen de zittingen van de gemeenteraad via online streaming worden gevolgd;
- Sedert november 2016 publiceert het stadsbestuur op de stedelijke website een wekelijkse selectie van agendapunten en beslissingen van het college;

Dit is méér dan decretaal verplicht.

Uit de Vlaamse stadsmonitor blijkt nog dat het vertrouwen in het Mechels stadsbestuur de vorige jaren fel is toegenomen en dat in geen enkele Vlaamse centrumstad het vertrouwen in het stadsbestuur zo groot is als in Mechelen. Dit toont aan dat transparantie door het Mechels stadsbestuur loont.

Uiteraard is er ook informatie die niet automatisch publiekelijk wordt gemaakt. Deze informatie kan dan worden opgevraagd via een aanvraag gericht aan het stadsbestuur. Het is de verantwoordelijkheid van de algemeen directeur om te oordelen of deze informatie kan worden vrijgegeven, of niet, of slechts gedeeltelijk. Dit heet **passieve openbaarheid**. De algemeen directeur kan hier niet vrij in beslissen. Hij kan enkel documenten weigeren als er sprake is van een uitzonderingsgrond zoals voorzien in de regelgeving. Concreet gaat het om het Bestuursdecreet van 7 december 2018, Hoofdstuk III "Toegang tot bestuursdocumenten" (het vroegere decreet openbaarheid van bestuur).

Om concreet te antwoorden op de vragen van de heer W. Soons:

- punt 1: vanaf heden zal de burger op de stedelijke website terugvinden wat decretaal wordt gevraagd. Bovendien wordt onderzocht of we als stadsbestuur hier nog verder kunnen in gaan.
- punt 2: het stadsbestuur blijft inzetten op het nog meer beschikbaar maken en verspreiden van informatie, via de stedelijke website of via andere kanalen. De burger heeft recht op informatie en het stadsbestuur wenst hier in zo ver mogelijk te gaan, tot we stoten op onze grens, namelijk de plicht om in uitzonderingsgevallen zoals beschreven in het Bestuursdecreet, informatie ook effectief af te schermen. Ook dit maakt van een overheid een betrouwbare overheid.

De vraag met betrekking tot het invoeren van uitzonderingen, betreft de regeling van passieve openbaarheid. De passieve openbaarheid is de verantwoordelijkheid van de algemeen directeur. Om te oordelen over een aanvraag, hanteert de algemeen directeur het Bestuursdecreet en de uitzonderingen voorzien in dit decreet. Bij een

aantal aanvragen is dit zoeken naar een delicaat evenwicht tussen enerzijds het recht van de burger op informatie en anderzijds de plicht als overheid om bepaalde informatie vertrouwelijk te houden. Dit is een leerproces. Want als persoonlijke of vertrouwelijke informatie wordt vrijgegeven, is de stad hier voor aansprakelijk.

Ter aanvulling worden er met betrekking tot de passieve openbaarheid van bestuur 2 overzichten toegevoegd:

Overzicht 1: de meest recente gegevens m.b.t. passieve openbaarheid.

Bron: Jaarverslag van de Beroepsinstantie inzake Openbaarheid van Bestuur; periode 1 juli 2017 tot 30 juni 2018

<https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/jaarverslag-beroepsinstantie-inzake-de-openbaarheid-van-bestuur>

4) Steden en gemeenten	AANTAL AANVRAGEN	RESULTAAT
STAD		
Aalst	226	Ingew: 217 / Gew: 9
Antwerpen	837	Ingew: 819 / Gew: 18
Brugge	86	Ingew: 69 / Gew: 17
Dilbeek	32	Ingew: 32 / Gew: 0
Genk	1	Ingew: 1 / Gew: 0
Gent	950	Ingew: 923 / Gew: 27
Halle	14	Ingew: 14 / Gew: 0
Hasselt	56	Ingew: 51 / Gew: 5
Herentals	67	Ingew: 61 / Gew: 6
Leuven	650	Ingew: 604 / Gew: 46
Mechelen	680	Ingew: 617 / Gew: 63
Oostende	380	Ingew: 324 / Gew: 56
Oudenaarde	9	Ingew: 7 / Gew: 2
Roeselare	77	Ingew: 77 / Gew: 0
Tongeren	13	Ingew: 12 / Gew: 1

Een aantal kantmeldingen bij deze cijfers:

- het 'aantal aanvragen' is het aantal aanvragen dat effectief door het bestuur geregistreerd werd als aanvragen openbaarheid van bestuur. Afhankelijk van de precisie waarmee men registreert, krijgt men een ander beeld;
- wat weigeringen betreft, staat Mechelen in dit nieuw overzicht op een 4e plaats met een weigeringspercentage van 9,2%, na Oudenaarde (22,2%), Brugge (19,7%) en Oostende (17,2%). Ook Hasselt en Herentals halen met 8,9% een vergelijkbaar percentage. Het aantal weigeringen als maatstaf nemen om de niet-transparantie van een bestuur te hekelen, is nogal kort door de bocht gaan. Of er al dan niet kan worden ingegaan op een aanvraag is afhankelijk van een aantal factoren: de concrete individuele aanvraag, het concrete individuele dossier en de concrete interpretatie die wordt gegeven;
- wat de 63 weigeringen in Mechelen betreft, kon in ruim 42% (27 aanvragen) van de weigeringen niet worden voldaan aan de aanvraag omdat het gevraagde document niet in ons bezit was. In ruim 22% (14 aanvragen) werd de aanvraag afgewezen omdat de aanvrager

geen eigendomsbewijs kon voorleggen (wat verplicht is om bouwplannen te krijgen); in ruim 15% (10 aanvragen) werd geweigerd omdat de opgevraagde documenten deel uitmaken van een strafprocedure; in 11% (7 aanvragen) omdat het gevraagde document nog niet af was; in bijna 5% (3 aanvragen) om commerciële belangen te beschermen en in 3% (2 aanvragen) om redenen van privacy.

Overzicht 2: de weigeringsgronden uit het Bestuursdecreet.

Voor alle dossiers (inclusief milieuzaken en emissies)

De overheid kan een verzoek om openbaarmaking afwijzen als:

- de aanvraag **onredelijk** blijkt of te algemeen is en ook blijft na een verzoek tot herformulering door de aanvrager
- de documenten **niet af of onvolledig** zijn (alleen voor dat deel van het dossier dat nog niet klaar is).

Als de aanvraag te maken heeft met **bevoegdheden van de federale overheid**, zijn de uitzonderingen van de federale wet op openbaarheid van bestuur (externe website) van toepassing. Dat is bijvoorbeeld het geval bij het beroepsgeheim van een advocaat of de opsporing en vervolging van strafbare feiten.

Voor algemene dossiers (met uitzondering van milieuzaken of emissies)

Absolute uitzonderingen

De overheid moet een openbaarheidsverzoek afwijzen (enkel voor dossiers die niet over milieuzaken of emissies gaan):

- als de openbaarmaking afbreuk doet aan een geheimhoudingsverplichting (in een gemeenschaps- of gewestmaterie), bv. meststoffendecreet, decreet wapenhandel
- als de openbaarmaking afbreuk doet aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (tenzij de betrokkene akkoord gaat)
- als de openbaarmaking afbreuk doet aan het geheim van de beraadslaging van overheidsdiensten
- als het gaat om documenten die uitsluitend zijn opgesteld voor de strafvordering, de vordering van een administratieve sanctie of de toepassing van een tuchtmaatregel
- als het gaat om documenten met informatie die door een derde vrijwillig werd verstrekt EN die zij uitdrukkelijk als vertrouwelijk hebben bestempeld (tenzij de betrokkene akkoord gaat).

Relatieve uitzonderingen

De overheid moet de aanvraag afwijzen als blijkt dat het **belang van de openbaarheid niet opweegt** tegen de bescherming van (enkel van toepassing bij aanvragen die geen betrekking hebben op milieuzaken of emissies):

- een economisch, financieel of commercieel belang van de overheid
- de openbare orde en veiligheid
- het vertrouwelijk karakter van relaties met andere overheden (federaal, internationaal, andere regio's)
- vertrouwelijke commerciële en industriële gegevens, die aan de overheid zijn meegedeeld (tenzij deze derden akkoord zijn met openbaarheid)
- de vertrouwelijkheid binnen de instanties, nodig voor de uitoefening van administratieve handhaving, interne audits of politieke besluitvorming
- de rechtspleging in een burgerlijk of administratief rechtsgeding (als er een rechtszaak bezig is in deze zaak).

Voor milieuzaken (geen emissies)

Voor dossiers over milieuzaken gelden **alleen relatieve uitzonderingen**. De overheid moet de aanvraag enkel afwijzen als blijkt dat het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen:

- de bescherming van privacy, vertrouwelijkheid en geheimhouding, zoals:
 - de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (privacy), tenzij de betrokkene zijn akkoord verleend
 - informatie vrijwillig verstrekt door derden en uitdrukkelijk als vertrouwelijk bestempeld (als deze derden akkoord zijn met openbaarheid mag dit niet ingeroepen worden als uitzondering)
 - het vertrouwelijk karakter van commerciële en industriële informatie (als deze derden akkoord zijn met openbaarheid mag dit niet ingeroepen worden als uitzondering)
 - documenten opgesteld voor strafvorderingen en administratieve sancties
 - documenten opgesteld in tuchtprocedures
 - documenten in een hangend rechtsgeding
 - het geheim van de beraadslagingen van overheidsdiensten
 - het vertrouwelijk karakter van betrekkingen met andere overheden (federaal, andere regio's, internationaal)
 - de vertrouwelijkheid in een interne audit, administratieve handhaving en politieke besluitvorming
- de handhaving van de openbare orde en veiligheid
- de bescherming van het milieu waarop de informatie betrekking heeft.

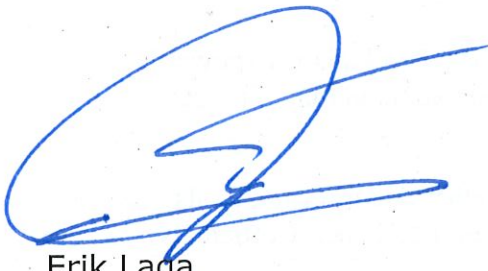
Voor emissies

Als het gaat om emissies in het milieu (uitstoot, lozing), is het aantal uitzonderingen beperkt. De overheid moet een aanvraag enkel afwijzen als het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen:

- de vertrouwelijkheid van gerechtelijke documenten:
 - documenten rond een strafvordering of administratieve sanctie
 - documenten in een tuchtprocedure
 - documenten die gebruikt worden in een burgerlijk of administratief rechtsgeding dat hangende is
- de openbare orde en veiligheid
- het vertrouwelijke karakter van relaties met andere overheden (federaal, andere regio's, internationaal).

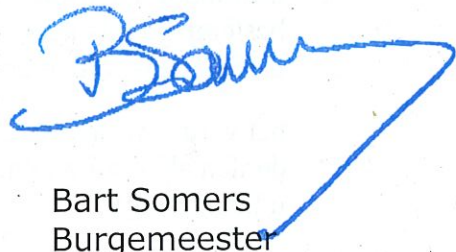
Uitzondering voor een deel van de documenten

Als de documenten **deels** vallen onder bovenstaande uitzonderingen en **deels niet**, dan geeft de overheid enkel inzage of afschrift van het deel dat openbaar kan worden gemaakt. De overheid vermeldt waarom maar een deel van de gevraagde documenten openbaar gemaakt wordt.

Erik Laga
Algemeen directeur

Mechelen, 29 januari 2019

Bart Somers
Burgemeester